

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 568/2011-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť A. L., P., zastúpenej advokátom JUDr. T. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 259/08 (predtým postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 170/07) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 259/08 porušil základné právo A. L., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Piešťany vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 259/08 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. L. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. A. L. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 475,93 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a deväťdesiattri centov), ktorú j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. T. K., P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 568/2011-8 z 15. decembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. L. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 259/08 (predtým postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 170/07).

2. Podľa § 18b ods. 1 zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva k 1. januáru 2008 vo veci sťažovateľov prešiel z odovzdávajúceho Okresného súdu Trnava na nadobúdajúci Okresný súd Piešťany so všetkými právnymi a ústavnoprávnymi dôsledkami vrátane plnej zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v konaní.

3. Zo sťažnosti vyplynulo, že „Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zaniklo zánikom manželstva na základe rozsudku Okresného súdu v Piešťanoch, sp. zn. 4C/175/2002 zo dňa 08. 12. 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 27. 12. 2004.

Sťažovateľka podala dňa 19. 12. 2007 v zákonnej 3-ročnej lehote na Okresný súd Trnava návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sp. zn. 10C/170/2007, ktorým sa domáhala vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov proti odporcovi N. L...

Spolu s podaním predmetného návrhu som dňa 19. 12. 2007 zaplatila v kolkoch Okresnému súdu Trnava súdny poplatok v hodnote 2.000,- Sk...

Predmetná právna vec bola na základe rozvrhu práce pridelená na Okresnom súde Trnava na prejednanie zákonnej sudkyňi JUDr. L. V.

V súvislosti s prechodom výkonu súdnictva k 01. 01. 2008 (obnovenie Okresného súdu Piešťany) bola predmetná vec odovzdaná z Okresného súdu Trnava na Okresný súd Piešťany, pričom jej bola pridelená spisová značka 4C/259/2008 a bola pridelená na prejednanie zákonnému sudcovi Mgr. V. Z., ktorý do dnešného dňa neuskutočnil žiadny procesný úkon.

Z opísaného postupu Okresného súdu Piešťany v tomto konaní je podľa môjho názoru zrejmé, že Okresný súd Piešťany v predmetnej právnej veci riadne nekonal.

Na prieťahy v konaní sa sťažovateľka sťažovala sťažnosťou adresovanou Okresnému súdu Piešťany. Tým, že Okresný súd Piešťany vo veci riadne nekonal, sťažovateľka stratila možnosť dosiahnuť právoplatné a vykonateľné rozhodnutie vo veci v primeranom čase...

Postupom Okresného súdu Piešťany bolo porušené sťažovateľkine základné právo na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov.

Vzhľadom na opísaný skutkový stav a s poukazom na článok 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky navrhujem, aby Ústavný súd SR vydal tento nález:

1. Základné právo A. L... na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod spisovou značkou 4C/259/2008 porušené bolo.

2. A. L... priznáva primerané finančné zadostučinenie za nemajetkovú ujmu vo výške 5.000,- EUR, ktoré mu je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť právnenému zástupcovi sťažovateľky, advokátovi JUDr. T. K. trovy právneho zastúpenia vo výške 261,82 EUR + 20 % DPH (úkony 2 x 123,50 EUR + režijný paušál 2 x 7,41 EUR) na jeho účet... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 37/12 z 25. januára 2012 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom z 5. mája 2012.

4.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Z obsahu spisového materiálu vedeného pod sp. zn. 4C/259/2008 vyplýva, že návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bol podaný na Okresnom súde Trnava dňa 19. 12. 2007. S účinnosťou od 01. 01. 2008 došlo k prechodu výkonu súdnictva a predmetná vec bola odovzdaná Okresnému súdu Piešťany a pridelená na rozhodnutie sudcovi Mgr. V. Z. V dôsledku jeho dlhotrvajúcej pracovnej neschopnosti bola daná vec predsedníckym opatrením pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. N. K. Od 20. 11. 2009 do 24. 09. 2010 bol v predmetnej veci zákonným sudcom Mgr. V. Z., avšak v dôsledku jeho dočasného preloženia na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Trnave od 01. 09. 2010 do 30. 04. 2011, bol spis opäť predsedníckym opatrením pridelený inému sudcovi tunajšieho súdu, konkrétne JUDr. V. S. Dňa 06. 05. 2011 bola vec vedená pod sp. zn. 4C/259/2008 pridelená Mgr. V. Z., ktorý uznesením zo dňa 14. 07. 2011 ustanovil v konaní tlmočnicu a prekladateľku z jazyka slovenského do jazyka anglického a naopak. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 11. 01. 2012. Dňa 09. 01. 2012 dal zákonný sudca kancelárii pokyn odoslať spis prekladateľke na preklad požadovaných listín.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného je zrejmé, že k priesťahom v predmetnom konaní došlo, avšak v období, kedy bol zákonný sudca Mgr. V. Z. dlhodobo práceneschopný a neskôr dočasne preložený na stáž na Krajský súd v Trnave, sa sudcovia, ktorým bola vec

pridelená touto nezaoberali z objektívnych dôvodov súvisiacich s ich mimoriadnou preťaženosťou.

Záverom uvádzam, že netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle ust. § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, nakoľko od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

4.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom podaní k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedol:

„... Tvrdenia, uvedené vo vyjadrení OS Piešťany zo dňa 25. 01. 2012 sú špekulatívne. Podľa nášho názoru Okresný súd Piešťany vo veci riadne nekonal. OS Piešťany v predmetnom vyjadrení uvádza, že dňa 06. 05. 2011 bola vec pridelená Mgr. V. Z., ktorý Uznesením zo dňa 14. 07. 2011 ustanovil v konaní tlmočnicu a prekladateľku z jazyka slovenského do jazyka anglického a naopak..., pričom toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 11. 01. 2012 a dňa 09. 01. 2012 dal zákonný sudca kancelárii pokyn odoslať spis prekladateľke na preklad požadovaných listín.

Uznesenie, ktorým súd ustanovil v konaní tlmočnicu a prekladateľa bolo vydané OS Piešťany dňa 14. 07. 2010, nie dňa 14. 07. 2011, tak ako to uvádza OS Piešťany vo svojom vyjadrení, teda bolo vydané rok skorej ako uvádza OS Piešťany, preto toto jeho tvrdenie považujeme za zavádzajúce. K uvedenému predkladáme fotokópiu rovnopisu predmetného Uznesenia, ktoré nám bolo doručené dňa 11. 01. 2012.

Zároveň tvrdenie, že toto Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 11. 01. 2012 je zavádzajúce, nakoľko toto Uznesenie nám bolo doručené dňa 11. 01. 2012 (po roku a pol po jeho vydaní), pričom k predmetnému Uzneseniu máme právo podať námietky proti osobe znalca, tlmočnicu a prekladateľa v lehote 10 dní odo dňa doručenia tohto Uznesenia. Na základe uvedeného tak nemohlo predmetné Uznesenie nadobudnúť právoplatnosť v deň jeho doručenia žalobcovi tak, ako je uvedené vo vyjadrení.

Zároveň považujeme za špekulatívne tvrdenie, že zákonný sudca dal pokyn odoslať spis prekladateľke na preklad dňa 09. 01. 2012, nakoľko nevyčkal na námietky voči Uzneseniu, resp. proti osobe prekladateľky.

Na základe uvedených skutočností a predložených dôkazov trváme na tom, že Okresný súd Piešťany vo veci riadne nekonal, sťažovateľka stratila možnosť dosiahnuť právoplatné a vykonateľné rozhodnutie vo veci v primeranom čase.

Týmto vyjadrením zároveň oznamujeme Ústavnému súdu Slovenskej republiky, že netrváme na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie.“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 259/08 (predtým postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 170/07):

Dňa 19. decembra 2007 bol Okresnému súdu Trnava doručený návrh sťažovateľky na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) proti N. L. (ďalej len „odporca“).

Dňa 1. januára 2008 došlo k prechodu výkonu súdnictva a predmetná vec bola odovzdaná okresnému súdu a bola zaevidovaná pod sp. zn. 4 C 259/08. Vec bola pridelená sudcovi Mgr. V. Z. V dôsledku jeho dlhotrvajúcej pracovnej neschopnosti bola daná vec opatrením predsedu okresného súdu pridelená sudkyňi JUDr. K. Od 20. novembra 2009 do 24. septembra 2009 bol v predmetnej veci zákonným sudcom Mgr. Z., avšak v dôsledku jeho dočasného preloženia na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Trnave od 1. septembra 2010 do 30. apríla 2011 bol spis opäť pridelený inému sudcovi – JUDr. S. Dňa 6. mája 2011 bola vec opätovne pridelená Mgr. Z.

Dňa 14. júla 2010 okresný súd uznesením ustanovil vo veci tlmočníka a prekladateľa z/a do anglického jazyka. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. januára 2012.

Dňa 9. januára 2012 okresný súd vydal pokyn odoslať spis predkladateľke na preklad požadovaných listín.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 259/08 (predtým postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 170/07) dochádza k porušovaniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované

v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania dosiaľ nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom súdov v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že okresný súd bol v danej veci dlhodobo absolútne nečinný, a to konkrétne v období od 1. januára 2008 do 14. júla 2010 (dva roky a sedem mesiacov). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože minimálne počas dva a pol roka nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. K uvedenej nečinnosti, a teda k priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale výlučne v dôsledku postupu (nečinnosti) okresného súdu. Pokiaľ predsedníčka okresného súdu poukázala na to, že podľa jej názoru k priet'ahom v napadnutom konaní došlo z „objektívnych dôvodov“, ústavný súd poukazuje na to, že ani priet'ahy „objektívneho“

charakteru nebolo možné akceptovať, pretože pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ústavný súd posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na „*mimoriadnu preťaženosť*“ sudcov príslušného súdu (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka navrhla priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, pretože okresný súd „*do dnešného dňa neuskutočnil žiadny procesný úkon..., vo veci riadne nekonal... stratila možnosť dosiahnuť právoplatné a vykonateľné rozhodnutie vo veci v primeranom čase*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, a to vo výške 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 1. novembra 2011, spísanie ústavnej sťažnosti z 15. novembra 2011 a vyjadrenie z 2. mája 2012). Za dva úkony vykonané v roku 2011 patrí odmena v sume dvakrát po 123,50 € a režijný paušál dvakrát po 7,41 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2012 patrí odmena v sume 127,16 € a režijný paušál 7,63 €, preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľku predstavujú sumu 396,61 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. K uvedenej sume v danom prípade bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 79,32 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkovú sumu 475,93 €.

Ústavný súd preto o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2012